

Załącznik do Uchwały
Rady Powiatu Wejherowskiego
Nr V//XIV/147/15
z dnia 18 grudnia 2015r.

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE I OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2016- 2020

Wejherowo, grudzień 2015r.

	Spis treści	str.
I.	Wprowadzenie	3
II.	Prawo wobec przemocy w rodzinie	4
	2.1. Zadania samorządu powiatowego w zakresie przeciwdziałania w przemocy rodzinie	5
	2.2. Zadania służb pomocowych	5
	2.2.1 Policja	6
	2.2.2 Jednostki organizacyjne pomocy społecznej	6
	2.2.3 Placówki oświatowo – wychowawcze	7
	2.2.4 Publiczne i niepubliczne ośrodki zdrowia	8
	2.2.5 Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych	9
III.	Zjawisko przemocy w rodzinie w powiecie wejherowskim – diagnoza	10
	3.1 Miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej - przeciw przemocy	10
	3.2 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie - działania interwencyjne	11
	3.3 Działania interwencyjne i prewencyjne Policji przeciw przemocy	13
	3.4 Edukacja przeciw przemocy	18
	3.5 Zespoły Interdyscyplinarne w powiecie wejherowskim	20
IV.	Cele i kierunki działań	24
V.	Realizacja programu	28
	5.1. Realizatorzy programu	28
	5.2. Źródła finansowania	28
	5.3. Monitoring i ewaluacja	29
VI.	Załączniki do Programu	30
	6.1 „Powiatowy program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie na lata 2016 – 2020”	30

I. Wprowadzenie

Opracowanie powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie jest obowiązkiem powiatu wynikającym z art.6 ust. 3 pkt.1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (j.t. Dz. U. z 2015r., poz. 1390).

Obowiązujący Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2015 z dniem 31 grudnia 2015 roku traci moc, wobec czego zachodzi konieczność opracowania i przyjęcia Programu na lata 2016 – 2020. Niniejszy dokument określa kompleksowe działania skierowane na profilaktykę przeciwdziałania przemocy, edukację i ochronę ofiar przemocy, edukację i terapię sprawców stosujących przemoc oraz wspieranie kompetencji służb realizujących postanowienia ustawy zarówno na szczeblu gminnym jak i powiatowym. Zaplanowane działania są spójne z wyznaczonymi kierunkami w dokumentach strategicznych zarówno krajowych jak i powiatowych tj. Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 oraz Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020.

II. Prawo wobec przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie uznawana jest za zjawisko ogólnospołeczne i znajduje się pod szczególnym nadzorem organizacji międzynarodowych takich jak Organizacja Narodów Zjednoczonych, Rada Europy czy Unia Europejska, które w przyjętych deklaracjach, rekomendacjach oraz dyrektywach, nakazują państwom członkowskim podejmowanie działań na rzecz ograniczania zjawiska przemocy, w tym przemocy w rodzinie.

W Polsce warunki do skuteczniejszego zwalczania zjawiska przemocy w rodzinie określa między innymi:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r., o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (j.t. Dz. U. z 2015r., poz. 1390),
2. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r., w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U., Nr 209, poz. 1245),
3. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 października 2010 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie (Dz. U., Nr 201 poz. 1334),
4. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. Nr 50 poz. 259),
5. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 2011 r. w sprawie procedury postępowania przy wykonywaniu czynności odebrania dziecka z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie (Dz. U. Nr 81 poz. 448),
6. Uchwała Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014r., w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020.

Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014 – 2020, w przyjętych obszarach i kierunkach działań wskazuje jednostki samorządu terytorialnego na szczeblu m.in. gminnym i powiatowym, jako realizatorów tych działań, które samodzielnie lub w partnerstwie podejmują nowatorskie i dostosowane do lokalnych potrzeb przedsięwzięcia na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Niniejszy program wpisuje się w swoje założenia w wytyczne Programu Krajowego, i uwzględnia potrzeby Powiatu.

2.1. Zadania samorządu powiatowego w zakresie przeciwdziałania przemocy rodzinie

Zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 29 lipca 2005r., o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych Powiatu należy w szczególności:

1. opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
2. opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Natomiast do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez Powiat należy w szczególności:

1. tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
2. opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

2.2. Zadania służb pomocowych

Organami, które z mocy prawa mają obowiązek podejmować czynności służbowe w związku z ochroną rodzin i osób doświadczających przemocy ze strony bliskich są:

1. Policja,
2. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej,
3. Placówki oświatowo – wychowawcze,
4. Publiczne i niepubliczne placówki ochrony zdrowia,
5. Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych.

Każda z wymienionych służb w ramach swoich uprawnień zobowiązana jest do udzielenia niezbędnego wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej, a w szczególności:

2.2.1 Policja

1. Udziela osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy.
2. Organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
3. Podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania.
4. Przeprowadza, o ile jest to możliwe, z osobą wobec której istnieje podejrzenie że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, oraz wzywa tę osobę do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego.
5. Przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa.
6. Uczestniczy w pracach zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych.
7. Podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą.

2.2.2 Jednostki organizacyjne pomocy społecznej.

1. Diagnozują sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
2. Udzielają kompleksowych informacji o:
  - a. możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
  - b. formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,

- c. możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
  - d. o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz o konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie.
3. Organizują niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
  4. Udzielają kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia, w tym o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób doświadczających przemocy.
  5. Zapewniają osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc.
  6. Mogą prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informują te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
  7. Zgłaszają na Policję lub do Prokuratury Rejonowej podejrzenie o popełnieniu przestępstwa względem osoby, co do której istnieje uzasadnione podejrzenie, że jest dotknięta przemocą.
  8. Uczestniczą w pracach zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych.

2.2.3. Placówki oświatowo – wychowawcze.

1. Udzielają kompleksowych informacji o:
  - a. możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
  - b. możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
2. Organizują niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.

3. Udzielają kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia, w tym o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób doświadczających przemocy
4. Informują osoby wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie oraz edukują ich na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie.
5. Diagnozują sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w tym w szczególności wobec dzieci.
6. Udzielają kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
7. Zgłaszają na Policję lub do Prokuratury Rejonowej podejrzenie o popełnieniu przestępstwa względem osoby, co do której istnieje uzasadnione podejrzenie, że jest dotknięta przemocą.
8. Uczestniczą w pracach zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych.

2.2.4. Publiczne i niepubliczne placówki ochrony zdrowia.

1. Udzielają kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia, w tym o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób doświadczających przemocy.
2. Zobowiązane są do wykonania badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z przemocą w rodzinie oraz wydania bezpłatnego zaświadczenia w tym przedmiocie (zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).
3. Wykonują czynności związane z diagnostyką oraz koniecznością terapii pacjenta.

4. Zgłaszają na Policję lub do Prokuratury Rejonowej podejrzenie o popełnieniu przestępstwa względem osoby, co do której istnieje uzasadnione podejrzenie, że jest dotknięta przemocą.
5. Uczestniczą w pracach zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych.

2.2.5 Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych.

1. Diagnozują sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
2. Udzielają kompleksowych informacji o:
  - a. możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia,
  - b. instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, formach pomocy dzieciom doświadczającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
  - c. możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
3. Organizują niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
4. Udzielają kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy i wsparcia, w tym o uprawnieniu do uzyskania bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób doświadczających przemocy.
5. Mogą prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informują te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
6. Zgłaszają na Policję lub do Prokuratury Rejonowej podejrzenie o popełnieniu przestępstwa względem osoby, co do której istnieje uzasadnione podejrzenie, że jest dotknięta przemocą.
7. Uczestniczą w pracach zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych.

III. Zjawisko przemocy w rodzinie w Powiecie Wejherowskim – diagnoza.

3.1. Miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej w powiecie – przeciw przemocy.

W ośrodkach pomocy społecznej w powiecie wejherowskim, które realizowały zadania Gminy w zakresie przeciwdziałania przemocy organizowano specjalistyczne poradnictwo dla ofiar i sprawców przemocy, zakładano „Niebieskie Karty”. W sytuacjach zagrażających bezpieczeństwu i życiu szczególnie dzieci umieszczano je poza rodziną.

Tabela 1. Ilość osób objętych wsparciem poradnictwa specjalistycznego w ośrodkach pomocy społecznej w latach 2011– 2014.

Rodzaj wsparcia	Ilość osób które skorzystały z porad i wsparcia specjalistów							
	Ofiary przemocy				Sprawcy przemocy			
	2011r	2012r	2013r	2014r	2011r	2012r	2013r	2014r
Psycholog	51	188	237	154	15	37	67	63
Pedagog	25	90	53	83	6	18	11	8
Radca prawny	33	84	103	144	1	8	22	21

Tabela 2. Prowadzone procedury „Niebieska Karta” w latach 2011 – 2014.

Niebieskie Karty	Ilość NK w poszczególnych latach kalendarzowych			
	2011r.	2012r.	2013r.	2014r.
Liczba prowadzonych procedur	63	478	403	428
Liczba zakończonych procedur	8	162	254	288
Liczba spraw skierowanych do organów ścigania (Policja, Prokuratura)	17	98	26	31
Liczba spraw skierowanych do Sądu	7	25	19	34

Tabela 3. Liczba dzieci odebranych z rodziny w związku z przemocą w rodzinie.

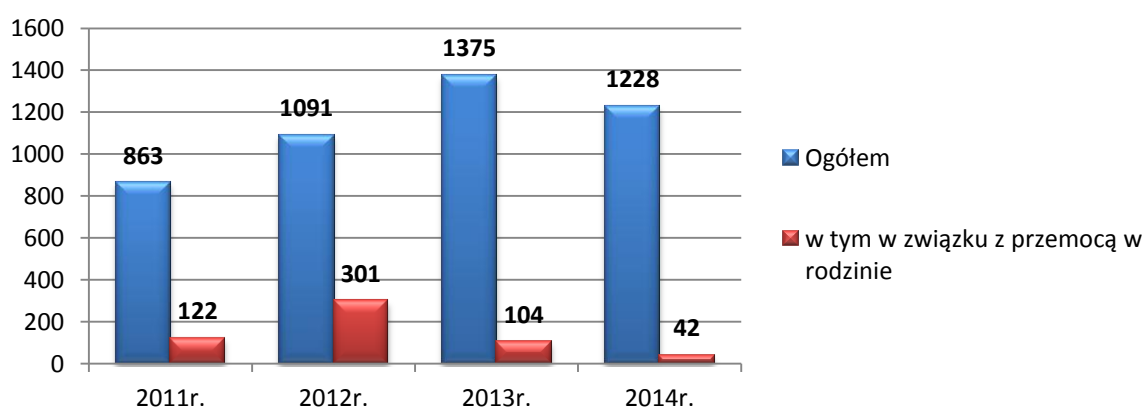
Wyszczególnienie	W latach kalendarzowych			
	2011r.	2012r.	2013r.	2014r
Liczba dzieci odebranych z rodziny w związku z przemocą	0	4	1	2

Przedstawione powyżej dane statystyczne wskazują, że na wysokim poziomie utrzymuje się liczba prowadzonych procedur, jednocześnie obserwuje się wzrost liczby zakańczanych procedur. Instytucje pomocowe w związku z wykonywaniem swoich czynności służbowych zawiadamiają organy ścigania w przypadkach podjęcia wiadomości o prawdopodobieństwie popełnienia przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie. Udzielają wsparcia specjalistycznego w tym psychologicznego, prawnego i pedagogicznego zarówno ofiarom jak i sprawcom przemocy. Znacznie częściej z pomocy specjalistów korzystają osoby doznające przemocy.

3.2. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie – działania interwencyjne.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie działa Zespół Interwencji Kryzysowej, który prowadzi specjalistyczne poradnictwo w zakresie psychologicznym, pedagogicznym i prawnym. Interwencja kryzysowa prowadzona w Centrum, to działania doraźne, krótkoterminowe, zmierzające do udzielenia natychmiastowej pomocy osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej, które polegają na zapewnieniu wsparcia emocjonalnego, poczucia bezpieczeństwa, zredukowaniu lęku. Wsparcie Zespołu Interwencji Kryzysowej to zintegrowane, interdyscyplinarne działania podejmowane na rzecz osób i rodzin, a czasem całych grup będących w stanie kryzysu, których celem jest zapobieganie utracie lub przywracanie utraconej równowagi w wymiarze psychicznym i społecznym, a także zdolności do działania i autonomii klientów Centrum.

Wykres 1. Liczba osób korzystających ze wsparcia specjalistów Zespołu Interwencji Kryzysowej w latach 2011 – 2014.

W roku 2014 odnotowano znaczny spadek osób w stosunku do roku 2013, którym udzielono wsparcia w związku z przemocą w rodzinie. Zjawisko to jest związane z rosnącą liczbą osób, które korzystają ze wsparcia specjalistycznego na terenie swoich gmin.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie będące koordynatorem „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2011 – 2015”, w 2011 i 2012 roku realizowano Program „Razem Przeciw Przemocy”, na które otrzymało środki finansowe w ramach rządowego Programu Osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.

Tabela 4. Program „Razem przeciw przemocy 2011 – 2012”.

Rodzaj zadania w ramach programu „ Razem przeciw przemocy”	Liczba uczestników objętych wsparciem w 2011r	Liczba uczestników objętych wsparciem w 2012r
Terapia dla małoletnich ofiary przemocy seksualnej.	3	3
Warsztaty „Jak radzić sobie z agresją” dla dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych z terenu Powiatu Wejherowskiego./ Warsztaty „Jak radzić sobie z agresją” dla uczniów klas I szkół ponadgimnazjalnych ,	93	832
Terapia dla sprawców przemocy	8	10
Porady specjalistyczne (prawne i psychologiczne)	56	89
Terapia dla osób doświadczających przemocy	-	10
Ewaluacja dotychczasowych programów dla osób stosujących przemoc dla absolwentów terapii odwykowej	-	12

Pozyskano środki finansowe w łącznej kwocie 73.080,00zł, które przeznaczono na działania profilaktyczne, terapeutyczne oraz korekcyjno – edukacyjne. W ramach realizowanych zadań ze wsparcia skorzystało łącznie 1116 osób (160 w 2011 roku i 956 w 2012 roku).

Realizując cele „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2011 – 2015” podejmowano następujące zadania:

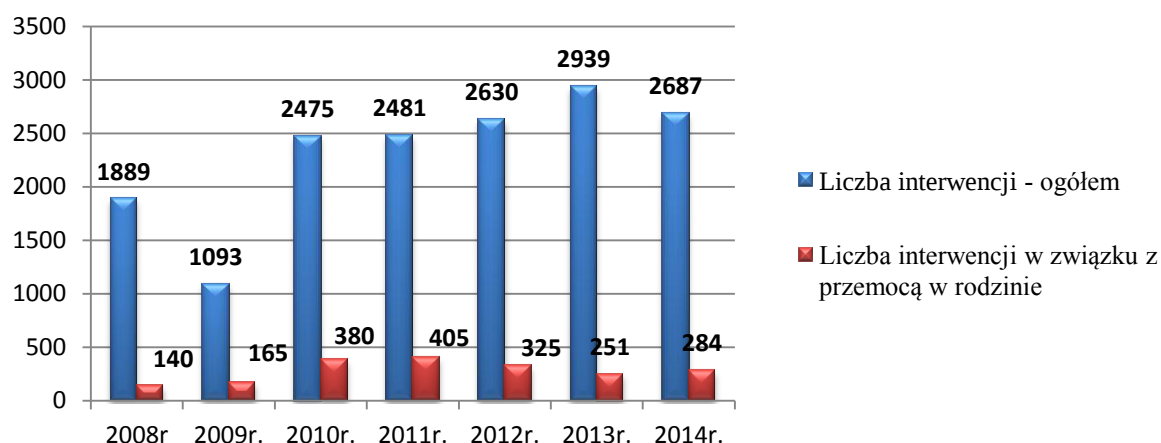
1. organizowano szkolenia i warsztaty mające na celu podniesienie kompetencji służb działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 220 osób,
2. wprowadzono do szkolnych programów wychowawczych i profilaktycznych treści edukacyjne nt. przemocy w rodzinie,
3. utworzono 13 gablot informacyjnych nt. zjawiska przemocy w rodzinie,
4. prowadzono kampanię informacyjną nt. zjawiska przemocy i jego profilaktyki. (rozpowszechniono plakaty, ulotki, broszury i opaski na rękę – łącznie rozdyskrebowano 5.305 materiałów informacyjnych).

Rada Powiatu Wejherowskiego Uchwałą NR IV/XXV/303/13 z dnia 26 kwietnia 2013r. przyjęła „Powiatowy Program Korekcyjno – Edukacyjny dla Osób Stosujących Przemoc w Rodzinie na lata 2013-2015”. Realizację tego zadania Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie, zleciło Stowarzyszeniu Gmin Powiatu Wejherowskiego na Rzecz Wspólnego Rozwiązywania Problemów Alkoholowych „Zdrowa Rodzina – Zdrowa Gmina” Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wejherowie z siedzibą w Wejherowie, ul. Kościuszki 2. W latach 2013-2014 do programu przystąpiło łącznie 29 uczestników, jednakże terapię ukończyło 17 sprawców.

W 2013 roku prowadzono również grupę wsparcia dla 12 kobiet doświadczających przemocy.

3.3.Działania interwencyjne i prewencyjne Policji przeciw przemocy.

Wykres 2. Interwencje domowe Policji w latach 2011 – 2014.

Komenda Powiatowa Policji w okresie od 2009 do 2013 roku odnotowała sukcesywny wzrost interwencji domowych. Dynamika zjawiska przemocy w rodzinie w kontekście podejmowanych interwencji była różna, a najwyższe wartości osiągnęła w latach 2009 – 2011 (w roku 2009 -15,09% ogółu interwencji w związku z przemocą domową, w 2010 – 15,35%, 2011- 16,32%). Rok 2012 i 2013 charakteryzował się spadkiem interwencji w związku z przemocą (2012 – 12,36%; 2013 – 8,5%), natomiast w roku 2014 ponownie odnotowano wzrost interwencji do 10,56% .

Tabela 5. Niebieskie Karty w latach 2011 – 2014 zakładane przez Policję wg miejsca zamieszkania ofiary przemocy.

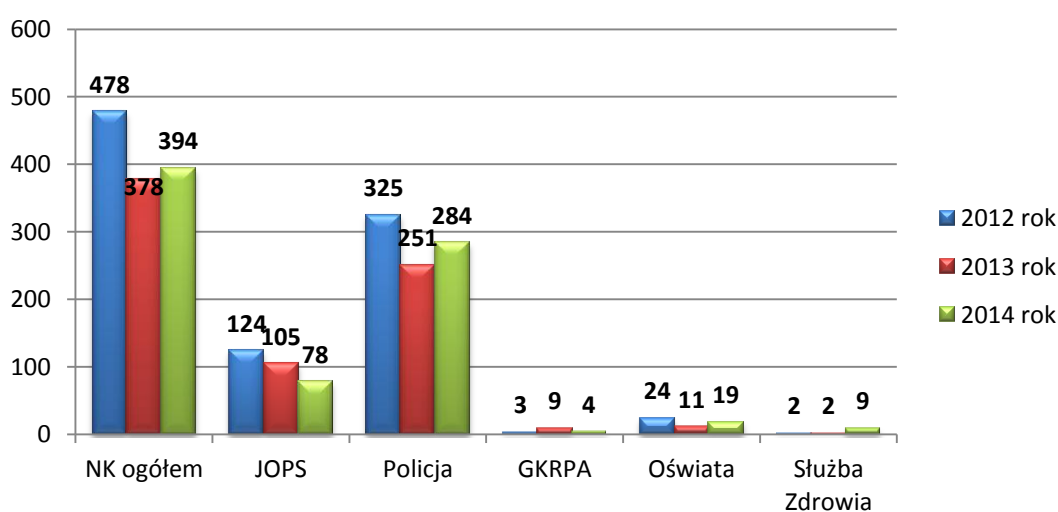
Niebieskie Karty	2011r.	2012r.	2013r	2014r

Liczba Niebieskich Kart – ogółem z tego:	405	325	251	284
w miastach	239	183	141	185
na wsiach	166	142	110	99

Obserwuje się spadek liczby „Niebieskich Kart” zakładanych na wsiach przy jednoczesnej labilności tej liczby na obszarach miejskich. Powyższe może wynikać z mniejszej świadomości mieszkańców terenów wiejskich o ich prawach.

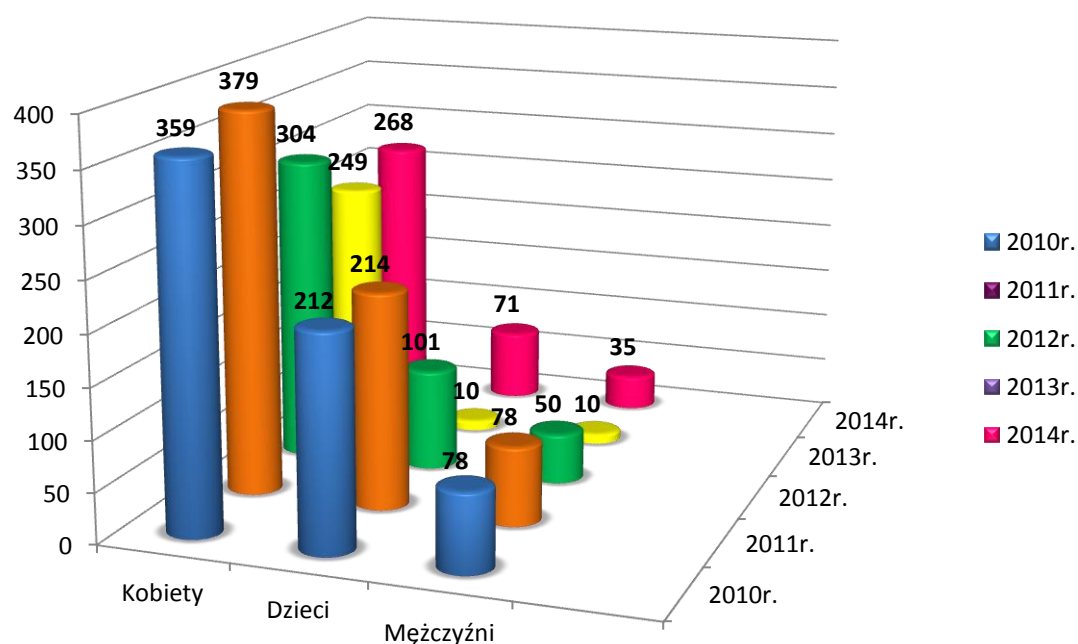
W latach 2010 – 2012 w wyniku przemocy domowej Policja odnotowała ogółem 1775 osób pokrzywdzonych.

Wykres 3. Niebieskie Karty założone przez podmioty uprawnione w 2012 - 2014r.

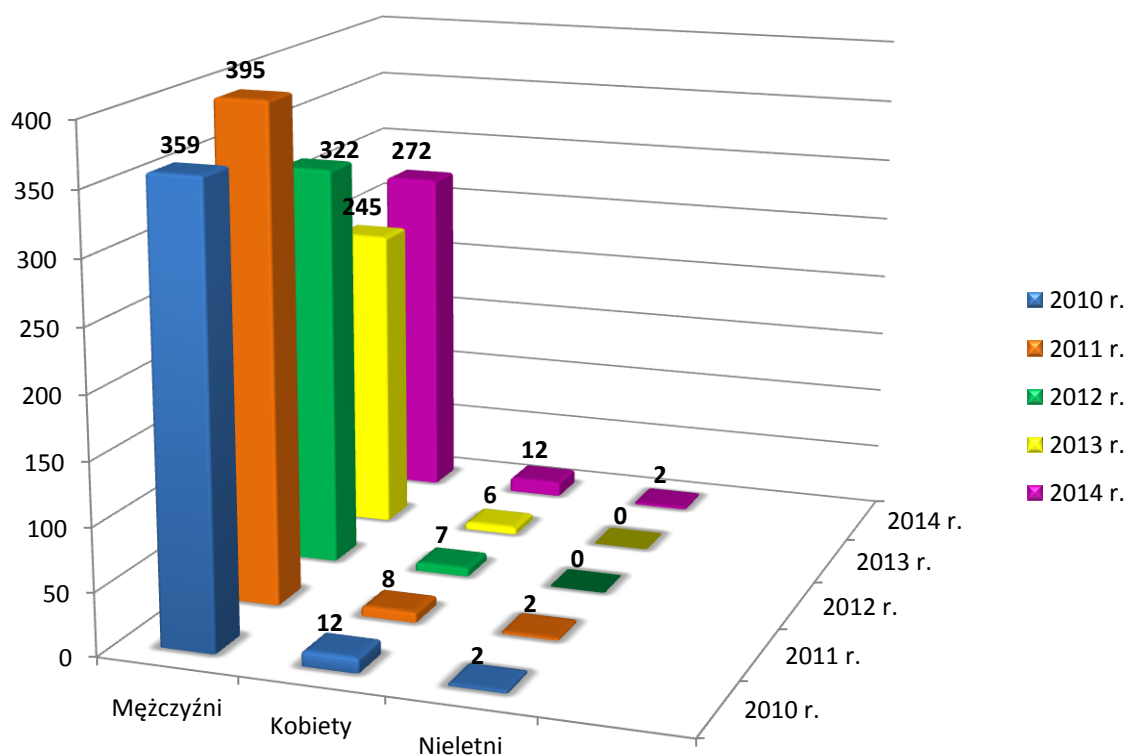
Z przedstawionego wyżej wykresu wynika, że w dalszym ciągu „Niebieskie Karty” zakładane są przede wszystkim przez instytucje, które w świadomości społecznej są do tego powołane. Zauważalny jest wyraźnie niski poziom zakładanych kart przez instytucje oświatowe i służby zdrowia, co najprawdopodobniej spowodowane jest bądź brakiem umiejętności ich zakładania przez pracowników tych instytucji lub wszczynania procedury przez oświatę tylko wobec ich wychowanków, w przypadku jej ujawnienia. Natomiast w przypadku ujawnienia przemocy wobec rodziców lub opiekunów sprawy kierowane są do ośrodków pomocy społecznej lub PCPR.

Wykres 4. Pokrzywdzeni w wyniku przemocy domowej wg płci w latach 2011 – 2014.

Najczęściej doznającymi przemocy są w dalszym ciągu kobiety, niepokojącym jest również fakt, iż w wyniku przemocy domowej cierpią także dzieci, które doświadczają przemocy bezpośredniej bądź są jej świadkami. Przemoc w rodzinie w powiecie wejherowskim przybiera różne formy z czego najczęściej, osoby doznają przemocy psychicznej, fizycznej, oraz innego rodzaju zachowań naruszających godność i autonomię człowieka. Złożoność oddziaływań sprawców na swoje ofiary powoduje głębokie zaburzenia w funkcjonowaniu społecznym i emocjonalnym członków rodzin, których przemoc dotyczy.

Wykres 5. Osoby, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc wg płci w latach 2011– 2014.

Wśród sprawców przemocy domowej dominują mężczyźni. Dowodzi to tezy, iż w kulturze naszego powiatu dominuje patriarchalny model rodziny.

Tabela 6. Sprawcy przemocy pod wpływem alkoholu w latach 2011 – 2014.

Sprawcy przemocy będący pod wpływem alkoholu	2011 r.	2012 r.	2013 r.	2014 r.
Mężczyźni	352	280	201	239
Kobiety	7	5	4	10
Nieletni	1	0	0	0

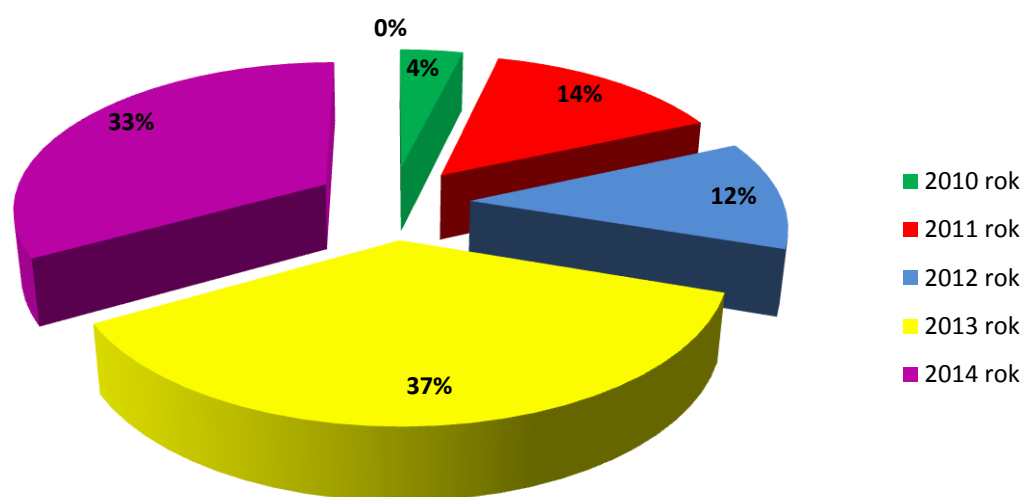
Akty przemocy w znamienitej większości przypadków dokonywane są pod wpływem alkoholu, w badanym okresie przemoc pod wpływem alkoholu stanowiła odpowiednio 64,2% w 2011r., 86,63% w 2012 r., 81,67% w 2013 r. i 87,06% w 2014 r.

Tabela 7. Działania interwencyjne związane z przemocą w rodzinie podejmowane przez Policję w latach 2011 – 2014r.

Działanie interwencyjne	2011r.	2012r.	2013r	2014r
Zatrzymanie sprawców	294	262	116	8
Doprowadzenie do policyjnych pomieszczeń do wytrzeźwienia	318	262	199	223
Umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej lub u rodziny niezamieszkującej wspólnie	4	4	1	0
Udzielenie pomocy medycznej, umieszczenie w szpitalu	20	21	31	27

W ramach procedury „Niebieska Karta” funkcjonariusze Policji prowadzili postępowania przygotowawcze dotyczące przemocy domowej z art. 207 k.k, za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnimi lub innymi osobami nieporadnymi ze względu na ich stan psychiczny lub fizyczny.

Wykres 6. Postępowania przygotowawcze dotyczące przemocy domowej w latach 2011 – 2014.

Realizując procedurę „Niebieska Karta” funkcjonariusze Policji ściśle współpracowali z jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej, Gminnymi Komisjami Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, organizacjami pozarządowymi wykonującymi zadania zlecone

z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, placówkami opiekuńczo – wychowawczymi.

3.4. Edukacja przeciw przemocy.

Placówki Oświatowe podejmowały działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w obszarach:

1. wsparcie dla uczniów dotkniętych przemocą,
2. tworzenie i realizacja szkolnych programów na rzecz profilaktyki przemocy.

Wobec uczniów objętych procedurą Niebieskiej Karty, placówki oświatowe udzielały regularnego wsparcia psychologicznego i pedagogicznego, podejmowały współpracę z ośrodkami pomocy społecznej w zakresie realizacji tejże procedury.

Na terenie powiatu wejherowskiego placówki oświatowe realizowały szkolne programy profilaktyki i szkolne programy wychowawcze, w ramach których prowadzono następujące programy zawierające treści dotyczące obszaru przemocy w rodzinie:

1. „Kultura dla tolerancji”,
2. „Szkoła bez przemocy”,
3. „Lekcje przestrogi”,
4. „Dziecko w sieci”,
5. „Dziecko – Świadek”,
6. „Dobre rodzicielstwo”,
7. „Przeciwdziałanie przemocy psychicznej i fizycznej oraz niwelowanie agresywnych zachowań”,
8. „Jak radzić sobie z agresją”,
9. „Rola konfliktów w życiu człowieka”,
10. „Złość, agresja ,przemoc- sposoby panowania nad swoimi emocjami”
11. „Mediacje jako sposób rozwiązywania konfliktów”,
12. „Asertywność – sztuka mówienia NIE”,
13. „Bezpieczny uczeń”,
14. „Prawa dziecka” .

W ramach działań profilaktycznych realizowanych w oparciu o w/w programy placówki:

1. udostępniały materiały informacyjne i edukacyjne nt. placówek i instytucji udzielających wsparcia,
2. prowadziły we współpracy z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie gabloty poświęcone tematyce przemocy,
3. prowadziły pogadanki z psychologiem oraz lekcje wychowawcze mające na celu zwiększenie świadomości dotyczące przemocy i sposobów radzenia sobie z nią, poszerzały wiedzę z zakresu odpowiedzialności cywilnej, karnej,
4. prowadziły pozalekcyjne zajęcia : kółka przedmiotowe i koła zainteresowań, stanowiące alternatywną formę spędzania czasu wolnego przez młodzież,
5. dokonywały diagnozy i monitorowały zachowania i frekwencję uczniów,
6. współpracowały z rodzicami uczniów w zakresie nie tylko postępów edukacyjnych, ale również zachowania, profilaktyki przemocy rówieśniczej i cyberprzemocy,
7. współpracowały z JOPS, kuratorami, policją, sądem, zespołami interdyscyplinarnymi, w sytuacjach tego wymagających,
8. włączały działania wolontariackie do profilaktyki i edukacji szkolnej również w zakresie przeciwdziałania przemocy,
9. w ramach programu „Kultura dla tolerancji” mającego na celu rozwijanie wiedzy na temat mechanizmów dyskryminacji i wykluczenia realizowane były szkolenia dla pedagogów szkół ponadgimnazjalnych powiatu, olimpiada sportowa, konkurs plastyczno – fotograficzno – filmowy „Prawa człowieka - oczami tolerancji”, warsztaty edukacyjne, krajowe i międzynarodowe,
10. powoływały wewnętrzne szkolne zespoły ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
11. kadra pedagogiczna sukcesywnie podnosiła kwalifikacje zawodowe w zakresie problematyki trudnych zachowań uczniów, radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, aktualizacji wiedzy dotyczącej aspektów prawnych w tej dziedzinie.

3.5. Zespoły Interdyscyplinarne w powiecie wejherowskim

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nakłada na samorządy gmin obowiązek powoływania Zespołów Interdyscyplinarnych, które z mocy ustawy podejmują i inicjują działania w stosunku do zewnętrznych podmiotów i instytucji zajmujących się

zjawiskiem przemocy w rodzinie oraz w stosunku do osób i rodzin dotkniętych przemocą domową.

W powiecie wejherowskim wszystkie z dziesięciu Gmin, powołały Zespoły Interdyscyplinarne. W skład zespołów wchodzi pracownicy pomocy społecznej, policji, służby zdrowia, oświaty, zespołów kuratorskiej służby sądowej, organizacji pozarządowych, rady gminy, prokuratorów.

Celem Zespołów Interdyscyplinarnych jest:

1. budowanie lokalnego systemu wsparcia dla osób i rodzin doświadczających przemocy,
2. wypracowywanie standardów współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz przeciwdziałania przemocy.

Realizując w/w cele Zespoły Interdyscyplinarne :

1. diagnozowały problem przemocy w rodzinie,
2. inicjowały interwencje w środowiskach dotkniętych przemocą,
3. podejmowały działania wobec sprawców przemocy,
4. realizowały działania określone w Gminnych Programach Przeciwdziałania Przemocy i Ochrony Ofiar Przemocy,
5. podejmowały działania edukacyjne wobec członków Zespołów Interdyscyplinarnych oraz innych służb pomocowych.

Wszystkie Zespoły Interdyscyplinarne realizują przyjęte stosownymi uchwałami Gminne Programy Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy. Grupy Robocze powoływane przez przewodniczących Zespołów Interdyscyplinarnych realizują postanowienia procedury „Niebieska Karta”. Najczęściej w grupach roboczych uczestniczą Policjanci oraz przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej. Na posiedzenia grup zapraszani są również przedstawiciele oświaty oraz gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych (GKRPA).

Grupy Robocze w ramach swoich kompetencji realizują zadania:

1. diagnozują problem przemocy,
2. tworzą plany pomocy rodzinie,

3. udzielają wsparcia ofiarom, (socjalne, prawne, psychologiczne)
4. podejmują interwencje,
5. kierują na specjalistyczną terapię,(GKRPA)
6. monitorują sytuację rodzin,
7. podejmują działania w celu odseparowania sprawcy od ofiar.

Wnioski

Z opracowanej diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu wejherowskiego, wynika, że Powiat w większości realizuje obowiązki określone ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie należące do zadań własnych i zleconych przez administrację rządową, a mianowicie:

1. opracowuje i realizuje powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy,
2. opracowuje i realizuje programy profilaktyczne,
3. opracowuje i realizuje program korekcyjno - edukacyjny dla sprawców przemocy.

W powiecie brak jest specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, o których mowa w art. 6 ust. 4 pkt 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, co skutkuje brakiem możliwości zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie schronienia na czas kryzysu na terenie powiatu wejherowskiego.

Dotychczasowe doświadczenia wskazują, że w koniecznych sytuacjach Gminy starają się zabezpieczyć dobro rodzin i osób poprzez współfinansowanie wynajmu lokali mieszkalnych na wolnym rynku. Jednakże zasadnym jest podjęcie działań w kolejnych latach, zmierzających do utworzenia ośrodka wsparcia na terenie powiatu lub zlecenie jego prowadzenia przez organizację pozarządową w drodze otwartego konkursu ofert.

Dynamika zjawiska przemocy wskazuje, że:

1. wzrasta liczba osób doznających przemocy, które korzystają ze wsparcia psychologicznego w punktach poradnictwa specjalistycznego na terenie gmin przy

równoczesnym spadku liczby korzystających ze wsparcia specjalistycznego w Zespole interwencji kryzysowej działającym przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie,

2. odnotowuje się niski wskaźnik udziału sprawców przemocy domowej w podejmowaniu współpracy ze specjalistami,
3. utrzymuje się wysoki wskaźnik prowadzonych procedur NK przy równoczesnym wzroście liczby zakańczanych procedur przez zespoły interdyscyplinarne,
4. ponad 80% przypadków przemocy związanych jest z nadużywaniem alkoholu,
5. spada liczba zakładanych NK w środowiskach wiejskich i wzrasta wskaźnik NK zakładanych w miastach,
6. w latach 2013-2014 wzrosła liczba spraw kierowanych do organów ścigania, co oznacza, że rośnie liczba przypadków przemocy w rodzinie mającej znamiona przestępstwa ściganego z urzędu,
7. istnieje szeroka oferta edukacyjna i profilaktyczna nt. zjawiska przemocy dla młodzieży szkół dla których organem prowadzącym jest powiat,
8. pracownicy oświaty i służby zdrowia znacznie rzadziej wszczynają procedurę „Niebieska Karta” niż pozostałe powołane do tego organy,
9. konieczne jest przeszkolenie w formie warsztatowej nauczycieli, pedagogów, psychologów oraz pracowników służby zdrowia w zakresie prowadzenia procedury „Niebieska Karta”

Analiza powyższych danych statystycznych wskazuje na konieczność:

1. uwzględnienia w kolejnych latach oferty pomocowej dla ofiar i sprawców przemocy w postaci ośrodka wsparcia,
2. opracowania i wdrażania programów profilaktycznych i działań informacyjnych skierowanych nie tylko do dzieci i młodzieży, ale również do osób dorosłych, w zakresie prawidłowych i pozbawionych przemocy metod wychowawczych,
3. propagowania zdrowego stylu życia bez używek, rozpowszechniania informacji o formach kryzysów w rodzinie, możliwościach uzyskania wsparcia w sytuacjach kryzysu w celu zapobiegania utrwalaniu i pogłębianiu się zachowań destrukcyjnych,
4. rozszerzania specjalistycznej oferty pomocowej o terapię rodzin, ze względu na zwiększające się zainteresowanie rodzin, specjalistycznym wsparciem,
5. stworzenia powiatowego systemu wsparcia dla grup zawodowych zajmujących się pracą z rodzinami doświadczającymi przemocy w tym w szczególności dostępu do superwizji, coachingu.

IV. Cele i kierunki działań

I. Profilaktyka i edukacja społeczna

Lp.	Rodzaj działania	Proponowane zadania w ramach działania	Realizatorzy	Partnerzy
1	Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie na obszarze powiatu, w tym w odniesieniu do gmin, ustalenie odsetka populacji rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie.	1. Sporządzanie rocznych sprawozdań z realizacji postanowień ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przez podmioty uprawnione, analiza populacji rodzin zagrożonych przemocą i wdrażanie działań zaradczych. 2. Sporządzenie diagnozy zjawiska przemocy w rodzinie przez wyspecjalizowaną instytucję przed nowym okresem programowania.	ZI/OPS/PCPR	NGO
2	Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych.	1. Publikacja artykułów prasowych, emisja audycji radiowych i telewizyjnych dot. funkcji i wartości rodziny, wychowania bez przemocy, lokalnego systemu wsparcia osób i rodzin doświadczających przemocy z udziałem władz lokalnych. 2. Przygotowanie i rozpropagowanie informatorów o przeciwdziałaniu przemocy.	PCPR UG/UM/OPS/Policja/GKRP/Jednostki Służby Zdrowia/Parafie na obszarze Powiatu	media
3	Współpraca pomiędzy organami samorządu terytorialnego a kościołami lub związkami wyznaniowymi w celu wprowadzenia elementów edukacji na temat zjawiska przemocy w rodzinie w ramach działania poradni prowadzonych przez kościoły lub związki wyznaniowe lub do programów nauk przedmażeńskich.	1. Organizowanie konferencji szkoleniowych nt. zjawiska przemocy oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla środowiska duchownych i zorganizowanych grup społecznych działających przy parafiach z terenu powiatu.	PCPR/OPS/ZI/GKRPA	Parafie i związki wyznaniowe w Powiecie
4	Opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.	1. Realizacja szkolnych programów profilaktycznych zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. 2. Propagowanie za pośrednictwem lokalnych mediów postaw prospołecznych i prorodzinnych.	Szkoły/przedszkola/Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna/PZPO/ Wydział Edukacji Starostwa	OPS/ZI/Policja/media /NGO

II. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

Lp.	Rodzaj działania	Proponowane zadania w ramach działania	Realizatorzy	Partnerzy
1	Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie całodobowych miejsc w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie .	1. Nawiązywanie i wzmacnianie współpracy pomiędzy instytucjami zapewniającymi miejsca w ośrodkach wsparcia.	PCPR/OPS/ZI	NGO
2	Tworzenie i zwiększanie zakresu działania oraz dostępności do lokalnych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	1. Upowszechnianie na stronach internetowych interwencyjnych telefonów zaufania w regionie.	PCPR/ZI/OPS/Policja	
3	Zapewnianie bezpieczeństwa krzywdzonym dzieciom w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.	1. Wypracowanie powiatowych procedur zabezpieczenia dobra dzieci w związku z przemocą w rodzinie. 2. Zapewnienie pieczy zastępczej dla dzieci w trybie 12a ustawy.	OPS/PCPR/służba zdrowia	Sąd /placówki opiekuńczo - wychowawcze
4	Opracowanie i realizacja programów terapeutycznych i pomocy psychologicznej dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	1. Tworzenie indywidualnych programów pomocowych. 2. Prowadzenie grup wsparcia, grup pomocowych.	ZI/OPS/PCPR	NGO

III. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie

Lp.	Rodzaj działania	Proponowane zadania w ramach działania	Realizatorzy	Partnerzy
1	Ewidencjonowanie instytucji rządowych i samorządowych, podmiotów oraz organizacji pozarządowych, które realizują oferty dla osób stosujących przemoc w rodzinie, a w szczególności realizujących programy korekcyjno- -edukacyjne.	1. Sporządzenie i aktualizacja informatorów o ofercie pomocowej dla osób stosujących przemoc w rodzinie. 2. Przesyłanie zaktualizowanych informatorów z powiatu właściwym miejscowo prezesom sądów rejonowych, prokuratorom rejonowym, komendantom powiatowych/miejskich Policji oraz gminom do dnia 15 lipca każdego kolejnego roku.	PCPR	OPS/ZI/AŚ/NGO
2	Opracowanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno- -edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie w warunkach wolnościowych i w jednostkach penitencjarnych.	1. Rekrutacja uczestników do programów korekcyjno – edukacyjnych realizowanych w ramach środków własnych powiatu. 2. Pozyskiwanie środków rządowych na realizację programów korekcyjno – edukacyjnych.	PCPR	ZI/OPS/Sąd /NGO
3	Monitorowanie udziału osób stosujących przemoc w rodzinie w oddziaływaniach korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	1. Analizowanie sytuacji rodzin pod kątem ponownego wszczęcia procedury NK przez ZI. 2. Informowanie przez ZI o ponownym wszczęciu procedury NK w rodzinie uczestnika programu korekcyjno – edukacyjnego.	PCPR	ZI/OPS/NGO/AŚ
4	Badanie skuteczności programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie poprzez monitorowanie ich zachowań przez okres do 3 lat po ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego.	1. Przeprowadzanie ankiet ewaluacyjnych wśród uczestników programów i ich rodzin. 2. Zapraszanie uczestników programów na cykliczne (1 x w roku przez okres 3 lat) spotkania z terapeutą realizatora programu korekcyjno – edukacyjnego.	PCPR	NGO/Sąd/AŚ

5	Opracowanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	1. Wdrażanie gminnych/powiatowych programów psychologiczno – terapeutycznych. 2. Prowadzenie „Szkoły dla rodziców”.	OPS/ZI/PCPR	NGO/ poradnie psychologiczno pedagogiczne
6	Badanie skuteczności programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc w rodzinie .	1. Przeprowadzanie ankiet ewaluacyjnych wśród uczestników programów psychologiczno – terapeutycznych i ich rodzin, wdrażanie działań zaradczych.	OPS/ZI/PCPR	NGO/ poradnie psychologiczno pedagogiczne

IV. Podnoszenie kompetencji służb i przedstawicieli podmiotów realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Lp.	Rodzaj działania	Proponowane zadania w ramach działania	Realizatorzy	Partnerzy
1	Wdrożenie systemu wsparcia dla osób pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc, w formie m.in. superwizji, coachingu, grup wsparcia.	1. Realizacja zadań własnych powiatu zgodnie z art.19 ust.14 i 15 ustawy z dnia z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej - Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu, oraz doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu. 2. Zlecenie prowadzenia superwizji/ coachingu lub prowadzenia grup wsparcia dla pracowników JOPS pracujących bezpośrednio z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc. 3. Organizowanie przez służby w ramach swoich kompetencji szkoleń z zakresu przeciwdziałania przemocy, działań interwencyjnych.	PCPR/ ZI/OPS Oświata/Policja /Służba Zdrowia	ZI/OPS Oświata/Policja /Służba Zdrowia

V. Realizacja programu

5.1. Realizatorzy programu

Program realizowany będzie przez podmioty określone w kierunkach działań niniejszego Programu, a w szczególności:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie,
2. miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu wejherowskiego,
3. zespoły interdyscyplinarne z terenu powiatu wejherowskiego,
4. Komendę Powiatową Policji oraz jej jednostki terenowe,
5. publiczne i niepubliczne instytucje służby zdrowia,
6. placówki oświatowe,
7. gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych,
8. organizacje pozarządowe.

Zadania określone w programie będą realizowane przez w/w podmioty samodzielnie lub we współpracy. Koordynatorem Programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie.

5.2. Źródła finansowania

Z uwagi na pięcioletni okres obowiązywania programu oraz różnorodność podmiotów zaangażowanych w realizację zadań, środki finansowe na realizację zadań będą uwzględniane w rocznych planach finansowych poszczególnych jednostek.

Jednostki i organizacje uczestniczące w realizacji programu będą aplikować o środki zewnętrzne na realizację właściwych sobie zadań określonych w programie.

Środki Finansowe na realizację programu będą pochodzić z:

1. budżetu Powiatu Wejherowskiego w tym planów finansowych jednostek organizacyjnych Powiatu,
2. dotacji budżetu państwa na realizację zadań zleconych,
3. funduszy europejskich,
4. środków pozyskiwanych w ramach programów resortowych oraz grantów,
5. budżetów Gmin.

5.3. Monitoring i ewaluacja

W okresie obowiązywania, program będzie analizowany w procesie monitoringu, który prowadzony będzie w oparciu o:

1. coroczne raportowanie i ocenę zgodności faktycznego postępu z założeniami i celami programu,
2. ocenę nowych wyzwań i zagrożeń,

Ewaluacji i monitoringowi podlegają standard i dostępność usług oraz stopień i realizacja celów.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie będące koordynatorem programu w imieniu Powiatu Wejherowskiego, będzie raportowało rokrocznie działania realizowane w ramach programu i przedstawiało rezultaty podejmowanych zadań i potrzeby przy okazji przedstawiania Radzie Powiatu Wejherowskiego rocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie.

Załącznik do Powiatowego Programu
Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i
Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie
na lata 2016-2020

**PROGRAM
KOREKCYJNO EDUKACYJNY
DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC
W RODZINIE
NA LATA 2016 - 2020**

I. WPROWADZENIE

Przemoc w rodzinie to przemoc w stosunku do osób bliskich. Najczęściej jest kierowana do osób zależnych i powszechnie rozumiana jako zespół zachowań atakujących, nadzorujących i kontrolujących o charakterze fizycznym i emocjonalnym, których celem jest zniewolenie drugiej osoby, wyeliminowanie jej suwerenności, podporządkowanie jej myśli i działań potrzebom i żądaniom sprawcy.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (j.t Dz. U. z 2015 r., poz. 1390), definiuje przemoc jako *jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia i zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne.*

Polityka społeczna Państwa ukierunkowana na podejmowanie szeroko pojmowanych działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy, dzięki oferowanym narzędziom daje możliwość wspierania rodzin w dążeniu do ich harmonijnego rozwoju. Jeśli funkcjonowanie rodzin pogarsza się, odbija się to ujemnie na funkcjonowaniu jednostek i całej społeczności, zatem w interesie samorządów leży tworzenie warunków do ich harmonijnego rozwoju. Wsparciem instytucjonalnym należy wówczas objąć rodziny, które stają przed problemami, z którymi samodzielnie nie potrafią, bądź też nie są w stanie sobie poradzić.

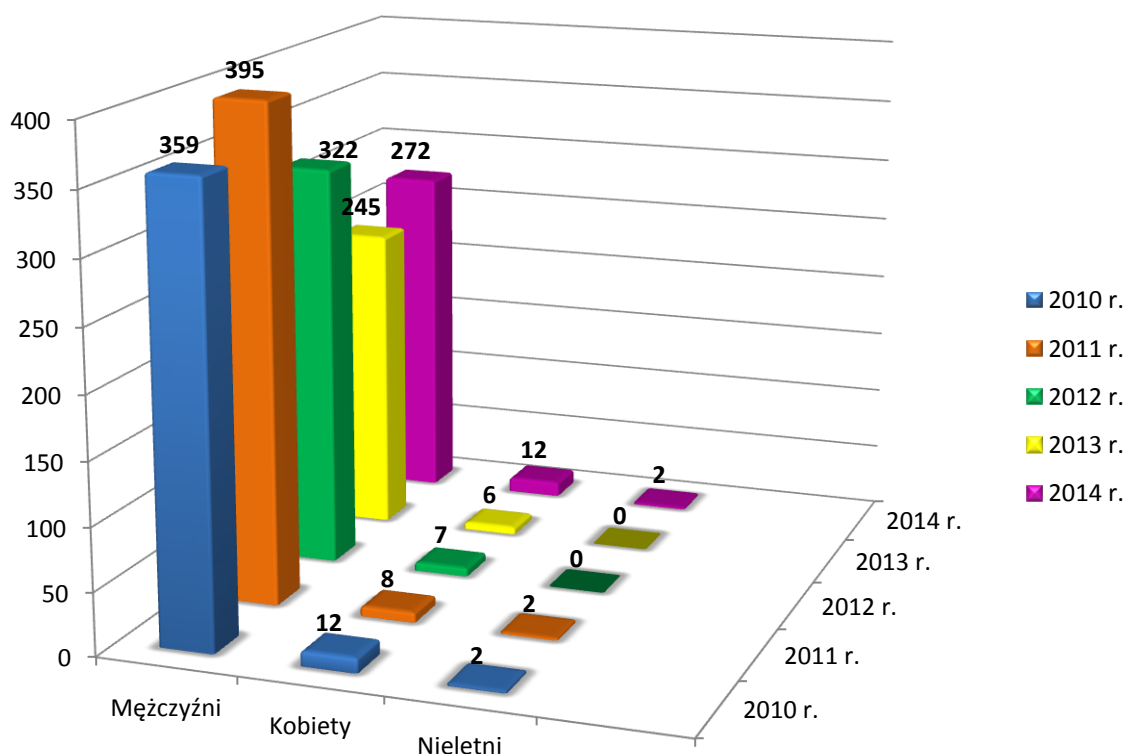
Jednym z proponowanych działań mających na celu wsparcie rodzin uwikłanych w przemoc domową, są programy korekcyjno – edukacyjne dla sprawców przemocy. Zadaniem programu jest zastosowanie metod edukacyjnych, socjologicznych i psychologicznych wobec sprawców przemocy w celu zmiany ich postaw i zachowań.

Program został opracowany w oparciu o rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne (Dz.U. 2011 nr 50 poz. 259),

Niniejszy program służy realizacji zadań wynikających z Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy na lata 2016 – 2020.

II. DANE O SPRAWCACH PRZEMOCY

Wykres.1 Sprawcy przemocy w powiecie wejherowskim w latach 2010-2014

W związku z tym, że sprawcami przemocy są w przeważającej większości mężczyźni w latach 2013 -2015 realizowano powiatowy program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc w rodzinie. Zadanie to zlecono stowarzyszeniu Gmin Powiatu Wejherowskiego na Rzecz Wspólnego Rozwiązywania Problemów Alkoholowych „Zdrowa rodzina – zdrowa Gmina”. W latach 2013 – 2015 w programie uczestniczyło 17 osób, które przechodziły specjalistyczną terapię i brały udział w grupach wsparcia.

III. CELE PROGRAMU

Celem głównym programu jest *Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez kształtowanie postaw szacunku wobec osób bliskich, poszanowania ich autonomii oraz poczucia odpowiedzialności moralnej i prawnej przez sprawców przemocy.*

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc w rodzinie prowadzone są w celu:

1. powstrzymania osoby stosującej przemoc w rodzinie przed dalszym stosowaniem przemocy,

2. rozwijania umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie,
3. kształtowania umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy w rodzinie,
4. uznania przez osobę stosującą przemoc w rodzinie swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
5. zdobycia i poszerzenia wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie,
6. zdobycia umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez stosowania przemocy,
7. uzyskania informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

IV. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są:

1. dorośli sprawcy przemocy domowej z terenu powiatu wejherowskiego,
2. skazani za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, odbywających karę pozbawienia wolności w zakładach karnych albo wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych,
3. osoby stosujące przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii leczenia uzależnienia od alkoholu lub narkotyków, lub innych środków odurzających, substancji psychotropowych albo środków zastępczych, dla których oddziaływania korekcyjno-edukacyjne mogą stanowić uzupełnienie podstawowej terapii,
4. osoby, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym.

V. WARUNKI UCZESTNICTWA W PROGRAMIE

Warunkiem uczestnictwa w programie korekcyjno – edukacyjnym jest pomyślna kwalifikacja uczestnika, poprzedzona wywiadem dotyczącym sytuacji rodzinnej, prawnej, zdrowotnej i zawodowej. Przed przystąpieniem do zajęć korekcyjno – edukacyjnych uczestnik programu zawiera kontrakt w zakresie:

1. uznania osobistej odpowiedzialności za fakt stosowania przemocy,
2. systematycznego uczestnictwa w zajęciach wraz z określeniem sankcji za uchylanie się od udziału w programie,

3. zobowiązania do zaniechania przemocy wobec członków rodziny i innymi ludźmi,
4. zobowiązania do powstrzymania się od spożywania alkoholu i substancji psychoaktywnych,
5. zobowiązania do bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego zachowania w trakcie trwania zajęć.

Wobec uczestników programów, którzy zostali skierowani na zajęcia przez Sąd lub inne organy uprawnione stosuje się obowiązek powiadomienia tych organów o:

1. przystąpieniu do programu,
2. uchylania się od uczestnictwa w programie,
3. zakończeniu uczestnictwa w programie.

Uczestnictwa w programie odmawia się:

1. Osobom chorym psychicznie.
2. Uzależnionym od alkoholu i narkotyków.
3. Osobom z zaburzeniami emocjonalnymi i osobowości.

VI. REALIZATORZY PROGRAMU

1. Realizatorem Programu jest Powiat Wejherowski, w którego imieniu działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie.
2. Koordynatorem Programu jest Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Wejherowie lub osoba przez niego wyznaczona.
3. Realizator programu:
  - a) realizuje program zgodnie z założonymi celami,
  - b) zapewnia obsługę finansową programu,
  - c) nadzoruje monitoring i ewaluację programu,
  - d) pozyskuje partnerów i współpracuje z nimi w zakresie realizacji programu.
4. Oddziaływania korekcyjno – edukacyjne wobec sprawców przemocy prowadzone są przez osoby, które:
  - a) ukończyły studia II stopnia na jednym z kierunków: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, resocjalizacji lub pracy socjalnej, albo na innym kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji,

- b) posiadają zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc w rodzinie,
- c) mają udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Realizator Programu może zlecić prowadzenie Programu innym podmiotom, które dają rękojmię należytego i zgodnego z obowiązującymi wytycznymi, wykonania zadania.

VII. SPOSÓB REALIZACJI PROGRAMU.

1. Program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie realizowany będzie w okresie obowiązywania Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020 w cyklach rocznych.
2. Program będzie obejmował spotkania indywidualne z każdym uczestnikiem programu, których celem jest rozpoznanie diagnostyczne, oraz spotkania grupowe, w celu edukacji uczestników w zakresie powstrzymywania się od zachowań przemocowych (wykłady oraz warsztaty).
3. Ilość spotkań indywidualnych jest uzależniona od specyficznych potrzeb uczestnika.
4. Szczegółowa tematyka spotkań zostanie opracowana przez osoby prowadzące zajęcia i będzie zgodna z celami szczegółowymi programu.
5. Uczestnik programu odbędzie łącznie minimum 60 godzin zajęć.
6. Jeden cykl programu obejmować będzie pracę z grupą liczącą nie więcej niż 15 osób.
7. Zajęcia odbywać się będą raz w tygodniu.
8. Udział uczestników w programie jest bezpłatny.

VIII. PARTNERZY PROGRAMU

Realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego w powiecie wejherowskim oparta będzie na współpracy realizatora programu z instytucjami i organizacjami na terenie powiatu, które zgodnie ze swoją działalnością statutową realizują zadania ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie tj:

1. ośrodkami pomocy społecznej w powiecie wejherowskim,
2. zespołami interdyscyplinarnymi w powiecie wejherowskim,
3. Prokuraturą Rejonową,

4. Policją,
5. Sądem Rejonowym,
6. placówkami oświatowymi,
7. instytucjami służby zdrowia

Partnerzy programu czynnie uczestniczyć będą w:

1. rekrutacji uczestników.
2. udzielaniu niezbędnego wsparcia realizatorowi w zakresie kontaktów z uczestnikiem i jego rodziną.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA I KOSZTY PROGRAMU

Opracowanie i realizacja programu korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jest zadaniem Powiatu z zakresu administracji rządowej.

Środki na realizację programu będą pochodzić z:

1. budżetu Państwa,
2. budżetu Powiatu,
3. ze środków w ramach programów resortowych.

X. MONITORING I EWALUACJA

W okresie obowiązywania, program jest analizowany w procesie monitoringu. Jego istotą jest śledzenie i analizowanie faktycznych rezultatów. Monitoring programu odbywa się poprzez ocenę zgodności faktycznego postępu z założeniami i celami programu.

Realizator programu sporządza końcowe sprawozdanie rzeczowo-finansowe z realizacji programu i przedkłada je rokrocznie Radzie Powiatu Wejherowskiego wraz ze sprawozdaniem z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.